

Artes magicae

Verschenen in 2018:

BERN VON REICHENAU, *De nigromantia seu divinatione daemonum contemnenda*,
Benedikt MARXREITER (ed.). Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2016, xviii + 174 p. Studien
und Texte, 61.

RECENSIE door Julien Véronèse, *Le Moyen Âge, revue d'histoire et de philologie*,
CXXIV (2018)

BLÉCOURT, Willem DE, "Bisclavret en Sinfjotli. Europese weerwolven in de Middeleeuwen",
Madoc, 32 (2018), 39-47

"Er waarde een weerwolf door Europa. Net als de wolf die tegenwoordig door Europa trekt, kwam de weerwolf in de Middeleeuwen van verschillende kanten. Uit het zuiden vanuit Rome – waar in dit artikel aan voorbij wordt gegaan – en uit Scandinavië. Het lijkt er zelfs op dat men tussen de Romeinen en de Noormannen in geen eigen weerwolven kende. Dat is van belang om een van de oudste weerwolfverhalen te kunnen begrijpen."

BRENTJES, Sonja, *Teaching and Learning the Sciences in Islamicate Societies (800-1700)*.
Turnhout: Brepols, 2018, 334 p., geïllustreerd. Studies on the Faculty of Arts, History
and Influence, 3.

"This book surveys teaching and learning in the mathematical and occult sciences, medicine and natural philosophy in various Islamicate societies between 800 and 1700. It focuses in particular on Egypt and Syria between 1200 and 1600, but looks also at developments in Iran, India, Anatolia, and Iraq. It discusses institutions of teaching and learning such as house and court teachers, madrasas, hospitals, in-family teaching, and travelling in search of knowledge, as well as the content of the various sciences taught by or at them. Methods of teaching and learning, teaching bestsellers and their geographical and temporal dissemination, as well as encyclopaedias and literature on the classification of the sciences are treated in further chapters." (zie ook onder *Algemeen en Quadrivium*)

CHARDONNENS, László Sándor, "Toverrecepten uit een onbekend Vlaams handschrift",
Madoc, 32 (2018), 2-11

"Een recent ontdekt Vlaams handschrift uit de zestiende eeuw bevat een rijk palet aan artesteksten, hoofdzakelijk in de volkstaal. Tussen de vele geneeskundige en astrologische teksten staan vier recepten die weliswaar tot de middeleeuwse artes behoren, maar die

niet zonder meer in de medisch-astrologische context van het handschrift passen. Deze korte teksten pogen namelijk met behulp van toverij bepaalde zaken gedaan te krijgen. Zij hebben dus betrekking op de magie, een even effectieve als omstreden tak van de artes. Dat de kopiist zich bewust was van de dubieuze status van magie, blijkt uit het geheimschrift waarin twee, ethisch nogal problematische, toverrecepten zijn geschreven."

Geomancy and Other Forms of Divination, Alessandro PALAZZO en Irene ZAVATTERO (red.). Florence: SISMEL – Edizioni del Galluzzo, 2017, xxx + 572 p. Micrologus Library, 87.

RECENSIE door Maria Sorokina, *Le Moyen Âge, revue d'histoire et de philologie*, CXXIV (2018)

GLANSDORFF, Sophie, "Les sortilèges de Mont-Cassin: protéger les chiens au haut Moyen Âge", *Belgisch tijdschrift voor filologie en geschiedenis | Revue belge de philologie et d'histoire*, 96 (2018), 443-450

"Dit artikel presenteert enkele magische praktijken uit de vroege middeleeuwen, ontleend aan een manuscript van de abdij van Montecassino (Montecassino, Archivio dell'Abbazia, cod. 69). Het gaat over het betoveren van honden door het deponeren van vlees, kruiden, of haren op verschillende symbolische plaatsen. Deze 'recepten' blijken een zekere verwantschap te hebben met één van de voorbeelden van *ars magica* die in verschillende boeteboeken van de tiende tot de elfde eeuw veroordeeld worden, meer bijzonder in de *Corrector sive medicus* van Burchard van Worms. Deze laatste onthult nauwkeuriger de acteurs en het doel van deze praktijken: veedrijvers, varkensboeren en jagers hoopten hun honden (of anderen [sic] dieren) tegen verschillende ongelukken te beschermen, of anderszins de dieren van anderen te schaden. Deze 'recepten', waarschijnlijk afkomstig uit de jachtwereld, werpen licht op de praktijken van een omgeving van de vroege middeleeuwen die slecht bekend is." (zie ook onder *Agricultura*)

PSEUDO-ARISTOTE, *Le Secret des Secrets. Traduction du XVe siècle*, Denis LOREE (ed.). Parijs: Honoré Champion, 2017, 455 p., geïllustreerd. Classiques français du Moyen Âge, 179. (zie ook onder *Quadrivium, Opificium* en *Medicina*)

RECENSIE door Alain Corbellari, *Le Moyen Âge, revue d'histoire et de philologie*, CXXIV (2018)

Textes médiévaux de scapulomancie, Stefano RAPISARDA (ed.), in samenwerking met Charles BURNETT, Benoît GREVIN, Marco MIANO en Stéphanie VLAVIANOS. Parijs: Classiques Garnier, 2017, 254 p., geïllustreerd. Textes littéraires du Moyen Âge, 43.

RECENSIE door B. Van den Abeele, *Scriptorium*, 72 (2018), 170*